

УДК 339.9-044.922

DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-42-19>

Павлов О. І.

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки промисловості
Одеського національного технологічного університету*

Pavlov Oleksandr

*Doctor of Economic Sciences, Professor,
Head of the Department of Industrial Economics
Odesa National Technological University*

ГЛОБАЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Анотація. У статті подана характеристика сутності та змісту глобальних трансформацій міжнародних економічних відносин (МЕВ) на засадах системного підходу та принципу міждисциплінарності. Для реалізації мети дослідження сформульовані та реалізовані такі завдання: охарактеризувати сутність глобальних трансформацій в контексті інтернаціоналізації господарського життя, економічної глобалізації та міжнародної економічної інтеграції; виявити тенденції глобальних трансформацій МЕВ; розкрити ризики та загрози згортання глобальних трансформацій МЕВ. Наукові положення, узагальнення та висновки дослідження мають теоретичну новизну, яка полягає у розкритті парадоксальної природи глобальних трансформацій МЕВ, визначенні сутності та змісту цього процесу. За результатами дослідження зроблено висновки, серед яких одним з головних є такий, що стосується більш тісного міжнародного наукового співробітництва щодо спільного розв'язання проблем, пов'язаних з глобальними трансформаціями МЕВ. На реалізації зазначених завдань і має бути зосереджені подальші наукові розвідки.

Ключові слова: глобалізований економічний простір, глобальні трансформації, економічна глобалізація, інтернаціоналізація господарського життя, інформаційно-комунікаційні технології, міжнародна економічна інтеграція, міжнародні економічні відносини, тенденції глобальних трансформацій міжнародних економічних відносин.

Вступ та постановка проблеми. Проблематика, яка стосується обґрунтування шляхів та напрямів глобальних трансформацій МЕВ, має двосторонню наукову та практичну актуальність. Йдеться, з одного боку, про розкриття парадоксальної природи процесу глобалізації як такого, включаючи і його економічну складову, та визначення сутності та змісту МЕВ як глобалізованої системи.

Ця проблема не є новою для сучасної економічної науки. Проте складні та суперечливі процеси, що відбуваються в сучасній світовій економіці потребують відходу від

вузькогалузевого підходу до пізнання глобальних за своєю глибиною та неосяжних за розмахом суспільних процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досліджувана проблема доволі широко представлена у публікаціях вітчизняних та зарубіжних авторів. Безперечно, центральне місце серед них посідають праці науковців, в яких розглядаються різні аспекти впливу глобалізації на розвиток МЕВ. Серед них – колективна монографія за редакцією А.П. Голікова і О.А. Довгаль [1], статті Л.А. Батюк [2], М.М. Богун [3], Дж. Сепіра [4], С.Ф. Смерічевського

і О.В. Полоус [5], С.С. Ткаченко [6], А.С. Філіпенко [7]. Суперечливий характер та тенденції розвитку МЕВ в умовах глобалізації розкриваються в публікаціях Т.А. Дейнеки [8], І.В. Томашук, О.В. Томчук і Ю.В. Гиренко [9]. Чинники деглобалізації та їх вплив на трансформацію МЕВ висвітлено Дж. Фріденом [10] та Сюй Цзянем [11]. Прогноз щодо майбутнього світової економіки в умовах сучасних викликів міститься в працях Б. Гроссермана [12], Ф. Еріксона [13], А.С. Позена [14], Н.А. Пологеоргіса [15], А. Тууза [16], С. Улгена і С. Інана [17]. Ю. Хуан, Юецзин Ге і Вей Ху [18] проаналізували дієвість динамічних механізмів глобалізації в процесі трансформаційних перетворень системи МЕВ.

На наше переконання, формування системного уявлення щодо сутності та змісту трансформації МЕВ можливе лише з урахуванням впливу на цей процес глобалізації у її різних вимірах з розумінням суперечливості цього феномену, яка останнім часом значно посилилась внаслідок прояву геополітичних викликів. Саме ці обставини й були враховані при визначенні мети та формулюванні завдань дослідження.

Метою даної роботи є характеристика сутності та змісту глобальних трансформацій МЕВ на засадах системного підходу та принципу міждисциплінарності. Для реалізації мети дослідження сформульовані такі завдання: охарактеризувати сутність глобальних трансформацій в контексті інтернаціоналізації господарського життя, економічної глобалізації та міжнародної економічної інтеграції; виявити тенденції глобальних трансформацій МЕВ; розкрити ризики та загрози згорання глобальних трансформацій МЕВ.

Гіпотеза дослідження полягає у визнанні взаємозалежності глобальних трансформацій, які відбуваються у царині економіки, природного середовища, політики та інноваційних технологій.

Результати дослідження. На початку дослідження доцільно визначитися з сутністю понять «глобалізація» та «трансформація».

Поняття «глобалізація» (від лат. *globus*; франц. *global* – загальний) – це процес, тенденція, функція історичного розвитку, що характеризуються цілісністю та всеосяжністю. Саме ці риси виявляють сутнісну характеристику глобалізації.

На нашу думку, сучасному етапу глобалізації притаманні риси, які відрізняють його від попередніх. Серед них – глобалізація усього соціального простору, наднаціональний характер глобалізаційних процесів, нова темпоральність (швидкоплинність часу), революція у інформаційно-комунікаційних технологіях. Проте глобалізація має різні прояви та темпи розвитку у тих чи інших сферах суспільного життя, країнах.

Трансформація (від лат. *transformatio* – перетворення, зміна), тобто – це дія або процес зміни форми, вигляду, природи або характеру об'єкта глобальної трансформації – МЕВ.

Особливість постіндустріальної трансформації полягає у зміні технічної та технологічної основи економіки на засадах п'ятого та шостого технологічних укладів. Цей процес супроводжується інтенсивним розвитком інноваційної діяльності та впровадженням у виробництво новітніх технологій, інформатизацією усіх сфер життєдіяльності суспільства.

В цьому сенсі однією з актуальних наукових міждисциплінарних проблем є дослідження взаємозв'язку між конвергенцією нано-, біо-, інфо-, когніто- та соціальних (NBICS) технологій та розвитком глобальної економіки. В даному випадку мова йде про врахування цієї тенденції при аналізі глобальних трансформацій.

Можна без перебільшення зазначити, що зміни, які відбуваються у сфері інформаційно-комунікаційних технологій, виступають каталізатором процесу глобальної трансформації МЕВ.

Економічна трансформація, як зазначено у Порядку денному до 2030 року [19], включає фундаментальні зміни в економіці, які підвищують загальний рівень продуктивності при забезпеченні належної кількості та якості зайнятості, справедливий розподіл доходів і багатства, доступ до якісних державних послуг, і захист навколишнього середовища.

Інтерпретуючи це визначення, слід звернути увагу на двосторонній зв'язок між економічними змінами, з одного боку, і соціальним розвитком та екологічним захистом – з іншого.

При цьому не полишається поза увагою мета глобалізації, яка полягає у забезпеченні суб'єктами господарювання вищої конкурентної позиції з нижчими операційними витратами. Це досягається, на думку Н.А. Пологеоргіса [15], шляхом диверсифікації ресурсів, створення та розвитку нових інвестиційних можливостей шляхом відкриття додаткових ринків та доступу до нової сировини та ресурсів.

Проте, поки що глобальні трансформації носять не динамічний, а інерційний характер, хоча такі загрози як поширення коронавірусної інфекції та російська військова агресія проти України, мали б активізувати пошук адекватних відповідей світової спільноти на ці глобальні виклики.

Глобальні трансформації мають різні форми прояву:

- інтенсифікації міжнародної торгівлі товарами та послугами;
- глобалізації фінансово-кредитної сфери;
- домінування в усіх формах МЕВ глобалізованих фірм, корпорацій, альянсів;
- регіоналізації світової економіки;
- глобального інвестиційного буму;
- інтенсифікації міжнародної міграції робочої сили.

Крім того, треба враховувати, що глобалізація проявляється в різних вимірах (табл. 1).

Просторовий вимір показує масштаб глобалізаційного процесу. Змістовий вимір фіксує сутність та домінуючу тенденцію цього процесу. Об'єктний вимір демонструє сфери та напрями, що охоплені глобалізацією. Комунікаційний вимір розкриває засоби зв'язку та носії розповсюдження інформації, за якими визначається динаміка глобалізаційного процесу. Суб'єктний вимір констатує кількісний та якісний склад учасників процесу глобалізації.

Деякі з перелічених компонентів, що представляють ті чи інші виміри глобалізації складають структурну будову МЕВ як певної системи (табл. 2). І це є цілком зрозумілим, оскільки ці відносини сформовані та функціонують під впливом глобалізації в цілому та її економічної складової зокрема.

Кожному з зазначених компонентів структурної будови МЕВ властиві певні характеристики. В процесі їх взаємодії як складових функціонуючої світової економіки формуються певні відносини, які виступають системоформуючим елементом МЕВ як глобалізованої системи. Їх системна характеристика забезпечується взаємодією та взаємозв'язками як всередині системи, так і поза її межами між об'єктами, суб'єктами, формами, рівнями, механізмами та інструментами цієї системи. Метою функціонування МЕВ як глобалізованої системи є регулювання процесу суспільного відтворення в межах світового простору, що відбувається в умовах міжнародного поділу праці, фрагментації глобальних виробничо-збутових лан-

Таблиця 1

Виміри глобалізації		
№	Вимір	Складові виміру
1	Просторовий	– Адміністративно-територіальних одиниць – Субрегіональний – Міжрегіональний – Національний – Континентальний – Світовий
2	Змістовий	– Віртуальний простір – Глобальні ринки – Глобалізовані фірми – Суб'єкти глобалізації – Політична та економічна інтеграція – Зовнішня міграція
3	Об'єктний	– Сфери суспільного життя – Природне середовище – Науково-технічна сфера – Інформаційно-комунікаційні технології – Галузі господарського комплексу
4	Комунікаційний	– Мережа теле-, радіо, цифрових комунікацій – Засоби масової інформації – Мережа інтелектуальних засобів комунікації – Мережа послуг – Мережа транспортних засобів – Виробничі технології
5	Суб'єктний	– Глобалізовані фірми – Міжнародні організації – Неурядові організації – Національні уряди – Міжнародні об'єднання та союзи

Джерело: складено автором

Таблиця 2

Структурна будова МЕВ як глобалізованої системи

Об'єкт МЕВ	Суб'єкт МЕВ	Форма МЕВ	Рівень МЕВ	Механізми та інструменти реалізації МЕВ
– Товар – Послуга – Капітал – Робоча сила – Інвестиції – Технології – Інформація – Інновації	– Фірма – Національна держава – Неурядова організація – Міжнародна організація – Міждержавне об'єднання – Країни «Великої сімки» (7G) – Глобальний уряд	– Міжнародний рух капіталу – Міжнародна торгівля – Трансфер технологій та інформації – Фінансово-кредитні відносини – Валютні відносини – Міжнародна міграція робочої сили – Міжнародне виробниче та науково-технічне співробітництво	– Фірми – Галузевий – Міжгалузевий – Регіональний – Мегарегіональний – Національний – Світовий	– Міжнародні нормативно-правові акти – Ринкові механізми – Економічні інститути – Мегарегіональне регуляторне співробітництво – Міжнародні рейтинги – Міжнародна угоди – Міжнародні ліміти, квоти, тарифи, валютні курси, сертифікати, стандарти

Джерело: складено автором

цюгів створення вартості, спеціалізації, прискореного руху прямих іноземних інвестицій та посилення конкуренції.

Роль та значення кожного з компонентів МЕВ в розвитку глобальної економіки доцільно простежити в їх динаміці, яка проявляється через певні тенденції.

Сучасні зарубіжні автори відмічають шість тенденцій розвитку світової економіки в умовах глобальної трансформації [20, с. 1472]:

– перша – це переміщення центру ділової активності з найбільш розвинених країн у країни та ринки, що розвиваються, такі як Китай, Бразилія, Індія, при збереженні лідерства США та інших розвинутих країн у науково-технічній та світовій фінансовій сферах;

– друга – зростання невизначеності на фінансових ринках, відтік капіталу у розвинуті країни, формування нових ринків;

– третя – неоіндустріалізація, що супроводжується формуванням новітньої індустріальної моделі представленої високотехнологічними структурами;

– четверта – «цифровізація» світу людей і світу речей, створення «розумної» економіки (нові технологічні тренди);

– п'ята – завершення доби вуглеводневого палива, зміни структури енергетичних балансів, формування нових енергетичних тенденцій;

– шоста – перехід від ринку сировини до ринку послуг та технологій.

Зазначені тенденції демонструють тісний зв'язок економіки з технологічною і екологічною парадигмами розвитку сучасного світу, водночас засвідчуючи зростаючий вплив політики на економічну сферу.

Підкреслюючи сумісність реполітизації управління з високим рівнем глобалізації, французький дослідник

Дж. Сепір [4, с. 606] визначає цей процес як «демондіалізацію», тобто повернення до політичних форм правління, що розвіє ілюзії відносно спроможності економічних норм та правил замінити політику. Таке явище, на наше переконання, послаблює фінансово-економічну взаємодію суб'єктів МЕВ.

Для підтвердження цього положення пошлемося на думку Б. Гроссермана [12], який констатує існування реальної загрози фінансової сегрегації, яка набирає обертів на тлі зміни світового порядку. Йдеться про три види тиску на глобалізацію. По-перше, це геополітика (торгівельна війна США і Китаю розділила провідні економіки світу). Технології – це другий драйвер (надходження загроз до технологій та через них, оскільки деякі уряди турбуються про вільний потік інформації, який підриває їхні цінні національні наративи). Третій тиск – з боку бізнес-спільноти (передача національними урядами геополітичного ризику бізнесу у вигляді певних економічних санкцій).

А.С. Позен [14] та Дж. Фріден [10] акцентують увагу на причинах розділення світової економіки на два блоки – проамериканський та прокитайський. В першому випадку це пов'язується з відходом США від своєї прихильності до економічної інтеграції, багатосторонності та продовження міжнародного економічного співробітництва з метою збереження своїх лідируючих позицій у світовій економіці та політиці. У другому випадку мова йде про проголошення Китаєм у 2013 році «Ініціативи «Один пояс, один шлях» для стимулювання торгівлі та інвестицій в Азії за сприяння діяльності нового Азіатського банку інфраструктурних інвестицій.

Більш зважені оцінки на цей рахунок дають китайські вчені, які вважають, що глобалізація не має неминучої траєкторії, а є результатом колективних дій, планів, бажань і сприйняття людей. При цьому вони наводять три інтерпретації глобалізації: такої, що рухається капіталом, державної, та глобалізації, що рухається міждержавним співробітництвом [18]. Таке спостереження цілком відповідає поведінці міжнародних економічних акторів.

Відстежуючи тенденції прояву глобальних трансформацій МЕВ важливо враховувати їх взаємопов'язаність з процесами інтернаціоналізації господарських зв'язків та міжнародною економічною інтеграцією (рис. 1).

Інтернаціоналізація господарського життя як спосіб поступового виходу суспільного відтворення, передусім його виробничої фази, за межі національних кордонів з наступним формуванням його наднаціональних форм, ускладнює систему МЕВ й надає поштовх для утворення різного рівня інтеграційних економічних об'єднань. В цій

системі взаємозв'язків у світовій економіці тенденція до цілісності та всеосяжності перетинається з трендом, який проявляється через утворення різного рівня інтеграційних союзів, тобто трансформація МЕВ набуває одночасно ознак глобальності та локальності. В результаті цього формується єдиний глобалізований економічний простір, ключову роль у зміні якого відіграє економічна глобалізація.

Глобальні трансформації МЕВ є суперечливими та мають як позитивні, так і негативні наслідки (табл. 3).

Враховуючи нерівномірність розподілу переваг глобалізації, безумовно, негативні її наслідки у тій чи іншій країні істотно залежить від місця, яке вона займає у світовій економіці.

Як свідчать дані таблиці 3, суттєве значення має нерівномірність розподілу вигід від глобалізації у розрізі окремих галузей, зайнятості, рівня кваліфікації працівників, їх належності до певних соціальних прошарків.

Фінансова глобалізація спричинила руйнівні боргові кризи в країнах, що розвиваються. Країни з низьким рівнем доходу є особливо вразливими. Їх колективний борговий тягар в 2020 році досяг 860 мільярдів доларів [17].

Ця ситуація набуває ознак проблемної та важко вирішуваної через прагнення нинішніх країн – лідерів світового господарства реалізувати проект «фіктивної, поверхневої трансформації», метою якої є недоторканність нерівності, що створилася [21, с. 132].

Висновки. Глобальні трансформації МЕВ мають свою специфіку, яка полягає в наступному:

- у взаємозв'язку трансформаційних перетворень у економічній, політичній, соціальній, екологічній, науково-технічній сферах та у сфері інформаційно-комунікаційних технологій;

- у системному характері як самого трансформаційного процесу, так і об'єкта трансформації – МЕВ;

- перетину феноменів інтернаціоналізації господарських зв'язків, економічної глобалізації та міжнародної економічної інтеграції в контексті процесу трансформаційних перетворень та його наслідків для системи МЕВ.

Метою глобальних трансформацій МЕВ є підвищення динаміки процесу суспільного відтворення в межах світового простору і подолання диспропорцій в розвитку його відтворювальних фаз, а також між центром, напівпериферією та периферією світ-системи.

Тendenції глобальних трансформацій МЕВ, виявлені за результатами дослідження, підтверджують його гіпотезу щодо визнання взаємозалежності глобальних перетворень, які відбуваються у царині економіки, природного

Рис. 1. Міжнародна економічна інтеграція та економічна глобалізація в системі глобалізованого економічного простору

Джерело: складено автором

Вплив глобальних трансформацій МЕВ на різні прошарки населення

Країни, що розвиваються		Розвинуті країни	
Прошарок населення, що отримує вигоду від глобалізації	Прошарок населення, що не отримує вигоди від глобалізації	Прошарок населення, що отримує вигоду від глобалізації	Прошарок населення, що не отримує вигоди від глобалізації
<ul style="list-style-type: none"> – Що належить до середнього класу – Що зайнятий у експортних галузях – З високим рівнем кваліфікації – Що має можливість міграції в розвинуті країни 	<ul style="list-style-type: none"> – Що є найбіднішим – Що проживає в країнах, які не мають виходу до моря – Що проживає у віддалених сільських поселеннях – Що є некваліфікованим – Що працює в низькопродуктивних компаніях 	<ul style="list-style-type: none"> – Що є найбільш заможним – З високим рівнем кваліфікації – Що здійснює дослідження і розробки у високоінтенсивних галузях промисловості – Споживач 	<ul style="list-style-type: none"> – Що зайнятий у трудомістких галузях економіки – Що працює в низькопродуктивних компаніях – Що належить до мало захищених верств населення

Джерело: удосконалено автором на основі [4, с. 610]

середовища, політики та інноваційних технологій. Така спорідненість сприяє поступовій конвергенції зазначених сфер, що постає як перший крок на шляху до формування ноосферної цивілізації.

Проте для досягнення цієї мети належить розробити та впровадити такі механізми і інструменти регулювання глобальних трансформацій МЕВ, які сприятимуть гармонізації глобальних економічних, геополітичних, науково-

технічних та природно-екологічних процесів в інтересах світового співтовариства.

Наукова спільнота має також докласти чимало зусиль до більш тісного міжнародного співробітництва, особливо коли мова йде про осягнення сутності проблем планетарних за своїм значенням.

На реалізації зазначених завдань і має бути зосереджена подальша увага наукової спільноти.

Список використаних джерел:

1. Трансформація міжнародних економічних відносин в епоху глобалізації: колективна монографія / За ред. проф. А. П. Голікова, проф. О. А. Довгаль. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 347 с.
2. Батюк Л. А. Глобальні економічні трансформації та їх особливості на сучасному етапі. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск 16. С. 24–28.
3. Богун М. М. Глобалізація та її вплив на розвиток соціально-економічних систем. *Стратегія економічного розвитку України*. 2021. № 48. С. 5–12. DOI 10.33111/sedu.2021.48.005.012
4. Sapir J. (2020) Are We on the Verge of a Major Transformation of the Global Economy? *Studies on Russian Economic Development*. Volume 31. № 6. P. 606–620. DOI: 10.1134/s1075700720060118
5. Смерічевський С. Ф., Полоус О. В. Трансформація економічних процесів в контексті глобалізаційних зрушень. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Випуск 22. Частина 2. С. 142–148.
6. Ткаченко С. С. Аналіз сучасних процесів світової економічної глобалізації. *Український журнал прикладної економіки*. 2019. Том 4. № 4. С. 23–31.
7. Філіпенко А. С. Особливості дослідження глобальних трансформацій. *Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право): науковий журнал*. 2012. № 1. С. 273–276.
8. Дейнека Т. А. Соціально-економічні суперечності процесу глобалізації суспільства (політико-економічний аналіз): монографія. Київ: КНЕУ, 2018. 510, [2] с.
9. Томашук І. В., Томчук О. Ф., Гиренко Ю. В. Розвиток міжнародних економічних відносин в умовах глобалізації. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2021. № 2. С. 197–212. DOI: 10.37128/2411-4413-2021-2-14
10. Frieden J. (2018) The backlash against globalization and the future of the international economic order. Prepared for a Policy Network volume. The Next Phase of Globalisation: Capitalism and Inequality in the Industrialized World. URL: https://scholar.harvard.edu/files/jfrieden/files/frieden_future_feb2018.pdf (дата звернення: 17.04.2022).
11. Xu Jian (2017) Globalization in Reverse and Its Transformation. URL: https://www.ciis.org.cn/english/ESEARCHPROJECTS/Articles/202007/t20200715_3585.html (дата звернення: 17.04.2022).
12. Glosserman B. (2022) Balkanization is the future of the global economy. URL: <https://www.japantimes.co.jp/opinion/2022/04/05/commentary/japan-commentary/global-economy-balkanizes/> (дата звернення: 12.04.2022).
13. Erixon F. (2018) The Economic Benefits of Globalization for Business and Consumers. Published January. URL: <https://ecipe.org/publications/the-economic-benefits-of-globalization-for-business-and-consumers/> (дата звернення: 26.03.2022).
14. Posen A. S. (2022) The End of Globalization? What Russia's War in Ukraine Means for the World Economy. URL: <https://www.foreignaffairs.com/articles/world/2022-03-17/end-globalization> (дата звернення: 21.03.2022).
15. Pologeorgis N.A. (2019) How Globalization Affects Developed Countries. URL: <https://www.studocu.com/en-ca/document/concordia-university/refining-academic-english-skills/esl-204-5-how-globalization-affects-developed-countries/17538574> (дата звернення: 20.03.2022).
16. Tooze A. (2022) Ukraine's War Has Already Changed the World's Economy. URL: <https://foreignpolicy.com/2022/04/05/ukraine-russia-war-world-economy/> (дата звернення: 15.04.2022).
17. Ulgen C., Inan C. (2022) From the Local to the Global: The Politics of Globalization. URL: <https://carnegieeurope.eu/2022/02/17/from-local-to-global-politics-of-globalization-pub-86310> (дата звернення: 17.04.2022).
18. Yu Huang, Yuejing Ge and Wei Hu (2019) Multiple Dynamic Mechanisms of Globalization: Alternatives to Capitalism. *Sustainability*. Volume 11. Issue 19. URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/11/19/5344/>. Doi:10.3390/su11195344/ (дата звернення: 15.04.2022).

19. Economic Transformation Cooperation Framework Companion Piece (2020). URL: https://www.un-page.org/files/public/economic_transformation_1.pdf (дата звернення: 28.03.2022).
20. Matyushok V., V. Krasavina V., A. Berezin A. and García J. S. (2021) The global economy in technological transformation conditions: A review of modern trends. *Economic Research*. Volume 34. № 1. P. 1471–1497. DOI: 10.1080/1331677X.2020.1844030
21. Wallerstein I. (1995) *After Liberalism*. New York : The New Press, 288 p.

References:

1. Transformaciya mizhnarodnih ekonomichnih vidnosin v epohu globalizaciyi: kolektivna monografiya (2015) / Za red. prof. A. P. Golikova, prof. O. A. Dovgal [Transformation of international economic funds in the era of globalization: a collective monograph]. Harkiv: HNU imeni V. N. Karazina, p. 347.
2. Batjuk L.A. (2018) Ghlobaljni ekonomichni transformacii ta jikh osoblyvosti na suchasnomu etapi [Global economic transformations and their peculiarities at the current stage]. *Ekonomika i suspiljstvo*, no. 16, pp. 24–28.
3. Boghun M. M. (2021) Ghlobalizacija ta jiji vplyv na rozvytok socialjno-ekonomichnykh system [Globalization and its influx on the development of social and economic systems]. *Strateghiya ekonomichnoho rozvytku Ukrainy*, no. 48, pp. 5–12. DOI 10.33111/sedu.2021.48.005.012
4. Sapir J. (2020) Are We on the Verge of a Major Transformation of the Global Economy? *Studies on Russian Economic Development*, vol. 31, no. 6, pp. 606–620. DOI: 10.1134/s1075700720060118
5. Smerichevs'kyj S. F., Polous O. V. (2018) Transformacija ekonomichnykh procesiv v konteksti ghlobalizacijnykh zrushenj [Transformation of economic processes in the context of globalization disruptions]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Naukovyj visnyk Uzhgorodskogo nacionaljnogo universytetu. Serija: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove ghospodarstvo*, no. 22, ch. 2, pp. 142–148.
6. Tkachenko S. Je. (2019) Analiz suchasnykh procesiv svitovoji ekonomichnoji ghlobalizaciji [Analysis of current processes of light economic globalization]. *Ukrajins'kyj zhurnal prykladnoji ekonomiky*, vol. 4, no. 4, pp. 23–31.
7. Filipenko A.S. (2012) Osoblyvosti doslidzhennja ghlobaljnykh transformacij [Features of the achievement of global transformations]. *Strateghiya rozvytku Ukrainy (ekonomika, sociologhiya, pravo): naukovyj zhurnal*, no. 1, pp. 273–276.
8. Dejneka T. A. (2018) Socialjno-ekonomichni superechnosti procesu ghlobalizaciji suspiljstva (polityko-ekonomichnyj analiz): monohrafiya [Socio-economic super-economy of the process of globalization of the economy (political and economic analysis): monograph]. Kyiv: KNEU, p. 510.
9. Tomashuk I. V., Tomchuk O. F., Girenko Yu. V. (2021) Rozvytok mizhnarodnih ekonomichnih vidnosin v umovah globalizaciyi [Development of international economic funds in the minds of globalization]. *Ekonomika, finansi, menezhment: aktualni pitan'nyia nauki i praktiki*, no. 2, pp. 197–212. DOI: 10.37128/2411-4413-2021-2-14
10. Frieden J. (2018) The backlash against globalization and the future of the international economic order. Prepared for a Policy Network volume. *The Next Phase of Globalisation: Capitalism and Inequality in the Industrialized World*. Available at: https://scholar.harvard.edu/files/jfrieden/files/frieden_future_feb2018.pdf (accessed 17 April 2022).
11. Xu Jian (2017) Globalization in Reverse and Its Transformation. Available at: https://www.ciis.org.cn/english/ESEARCHPROJECTS/Articles/202007/t20200715_3585.html (accessed 17 April 2022).
12. Glosserman B. (2022) Balkanization is the future of the global economy. Available at: <https://www.japantimes.co.jp/opinion/2022/04/05/commentary/japan-commentary/global-economy-balkanizes/> (accessed 12 April 2022).
13. Erixon F. (2018) The Economic Benefits of Globalization for Business and Consumers. Published January. Available at: <https://ecipe.org/publications/the-economic-benefits-of-globalization-for-business-and-consumers/> (accessed 26 March 2022).
14. Posen A. S. (2022) The End of Globalization? What Russia's War in Ukraine Means for the World Economy. Available at: <https://www.foreignaffairs.com/articles/world/2022-03-17/end-globalization> (accessed 21 March 2022).
15. Pologeorgis N. A. (2021) How Globalization Affects Developed Countries. Available at: <https://www.investopedia.com/articles/economics/10/globalization-developed-countries.asp> (accessed 12 March 2022).
16. Tooze A. (2022) Ukraine's War Has Already Changed the World's Economy. Available at: <https://foreignpolicy.com/2022/04/05/ukraine-russia-war-world-economy/> (accessed 15 April 2022).
17. Ulgen C., Inan C. (2022) From the Local to the Global: The Politics of Globalization. Available at: <https://carnegieeurope.eu/2022/02/17/from-local-to-global-politics-of-globalization-pub-86310> (accessed 17 April 2022).
18. Huang Y., Ge Y. and Hu W. (2019) Multiple Dynamic Mechanisms of Globalization: Alternatives to Capitalism. *Sustainability*, vol. 11, issue 19. Available at: <https://www.mdpi.com/2071-1050/11/19/5344>. Doi:10.3390/su11195344/ (accessed 15 April 2022).
19. Economic Transformation Cooperation Framework Companion Piece (2020). Available at: https://www.un-page.org/files/public/economic_transformation_1.pdf (accessed 28 March 2022).
20. Matyushok V., V. Krasavina V., A. Berezin A. and García J. S. (2021) The global economy in technological transformation conditions: A review of modern trends: *Economic Research*, vol. 34, no. 1, pp. 1471–1497. DOI: 10.1080/1331677X.2020.1844030
21. Wallerstein I. (1995) *After Liberalism*. New York: The New Press, 288 p.

GLOBAL TRANSFORMATIONS OF INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

Summary. The issues related to the substantiation of ways and directions of global transformations of international economic relations (IER) are of bilateral scientific and practical relevance. On the one hand, it is about revealing the paradoxical nature of the process of globalization as such, including its economic component, and defining the essence and content of the IER as a globalized and integrated system – on the other. The complex and contradictory processes taking place in the modern world economy require a departure from a narrow-sectoral approach to the knowledge of important social processes, which undoubtedly include the problem of global IER transformations. The article describes the nature and content of global IER transformations on the basis of a systematic approach and the principle of interdisciplinarity. To achieve the goal of the study the following tasks are formulated and implemented: to characterize the essence of global transformations in the context of internationalization of economic life, economic globalization and international economic integration; identify trends in global IER transformations; to reveal the risks of global IER transformations. The hypothesis of the study is to recognize the interdependence of global transformations in the field of economy, environment, politics and innovative technologies. Scientific provisions, generalizations and conclusions of the study have a theoretical novelty, which is to reveal the paradoxical nature of global transformations of the IER, to determine the nature and content of this process. The study concludes on the specifics of global IER transformations, which is as follows: the relationship of transformational transformations in the economic, political, social, environmental, scientific and technical spheres and in the field of information and communication technologies; in the systemic nature of both the transformation process itself and the object of transformation – IER; of the intersection of the phenomena of internationalization of economic ties, economic globalization and international economic integration at the level of the process of transformation and its consequences for the IER. It was found that the goal of global transformations of the IER is to increase the dynamics of the process of social reproduction within the world space and overcome imbalances in the development of its reproductive phases, as well as between developed countries and countries that develop. With this in mind, there is a need for closer international scientific cooperation to jointly address the challenges of global IER transformations. Further scientific research should be focused on the implementation of these tasks.

Key words: globalized economic space, global transformations, the economic globalization, internationalization of economic life, information and communication technologies, international economic integration, international economic relations, trends in global transformations of international economic relations.